

Кузьменко Т.М. Метафоричні асоціативні зображення як інструмент психологічного супроводу педагога Нової української школи / Т.М. Кузьменко // Психолого-педагогічні засади розвитку професіоналізму освітян в умовах реалізації Концепції Нової української школи, 29 березня 2018 р.: Матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції . – Київ, 2018. – С. 58 – 62.

УДК 159.9

КУЗЬМЕНКО Т.М.

*консультант психолого-медико-педагогічної служби,
викладач кафедри практичної психології
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ
імені Григорія Сковороди»*

МЕТАФОРИЧНІ АСОЦІАТИВНІ ЗОБРАЖЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ПЕДАГОГА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Сучасні концептуальні зміни в освіті характеризуються зростанням інтересу до теоретичного обґрунтування і практичного впровадження інструментарію, що допоможе здійснювати психологічну допомогу педагогам Нової української школи. У зв'язку із збільшенням емоційного навантаження на вчителів-першопрохідців, що, здійснюють трансформацію та оновлення застарілої освітньої системи спостерігаються тенденції до «професійного виснаження», певних психологічних особистісних утруднень і саме це стимулює до активних пошуків екологічних, ефективних інструментів психологічного супроводу фахівців-новаторів.

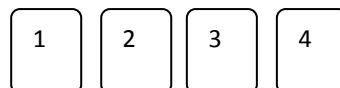
Як показує аналіз теоретичних досліджень і результати практики – робота спеціаліста, що здійснює психологічний супровід педагога Нової української школи повинна бути максимально технологічною. Аналіз наявного сучасного вітчизняного та зарубіжного психологічного інструментарію дає підстави стверджувати, що метафоричні асоціативні

зображення (МАЗ) зарекомендували себе як екологічний та результативний проєктивний метод. На сьогоднішній момент історія появи перших МАЗ, або МАК (метафоричних асоціативних карт) досить детально описана різними авторами (В. Кіршке, Т.Бородулькіною, Н. Верніковою, Є. Морозовською, Г. Кац, Е. Мухаматуліною та ін.. Активно працюють над розробкою наборів метафоричних асоціативних зображень, психотехнік з використанням МАЗ співробітники навчально-наукової лабораторії арт-терапії та інноваційних технологій психологічного консультування кафедри практичної психології ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди». Зокрема, спеціалістами було розроблено та апробовано близько двадцяти наборів метафоричних асоціативних зображень таких як «Баланс Життя», «Тіні говорять», «Сюрреалізм здоров'я» та ін., а також близько ста психотехнік з використанням МАЗ. Ми презентуємо декілька ефективних психотехнік, які доцільно використовувати працівникам психологічної служби освіти у процесі психологічного супроводу педагогічного колективу, що реалізує Концепцію Нової української школи. Для застосування нижченаведених психотехнологій можна використовувати будь який існуючий набір метафоричних асоціативних зображень.

Психотехніка 1. «Хочу! Можу! Роблю! Дякую!»

Мета: розвиток навички окреслювати завдання, які необхідно досягнути, визначати свої реальні ресурси та можливості, вибудовувати стратегії діяльності та навичку подяки собі за досягнуті результати.

Етап 1. Педагог витягує «всліпу» з загальної колоди 4 «сюжетні карти» та розкладає, розкриваючи їх по черзі, за схемою представленою нижче.

Карта 1 – це карта «Хочу!»

Карта 2 –це карта «Можу!»

Карта 4 –це карта «Роблю!»

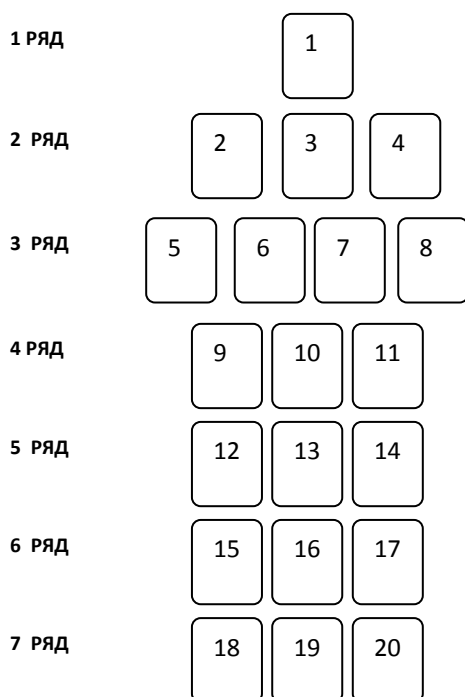
Карта 5 –це карта «Дякую!»

Етап 2. Загальна рефлексія. Що клієнт отримав «у цьому місці і в цей час»?

Психотехніка 2. «Горище»

Мета: розвиток навички аналізу проблемної ситуації, шукати власні ресурси, будувати стратегії рішень ситуації.

Етап 1. Педагог витягує «всліпу» з загальної колоди 20 «сюжетних карт» та розкладає їх за схемою, зображеною нижче, відкриває та відрефлексовує кожну почерці.

Перший ряд – зображення, що висвітлюють ситуацію, яка турбує; другий ряд – зображення, що висвітлюють інформацію про першопричини виникнення ситуації; третій ряд – зображення, що висвітлюють інформацію про перешкоди на шляху рішення ситуації, яка турбує; четвертий ряд – зображення, що висвітлюють інформацію про ресурси, які дозволять вирішити ситуацію; п'ятий ряд – зображення, що висвітлюють стратегії рішення ситуації; шостий ряд – зображення, що дають можливість клієнту подякувати собі за знайдені власні ресурси та стратегії рішення ситуації; сьомий ряд – зображення, що дають можливість усвідомити, що педагог отримав «у цьому місці і в цей час».

Етап 2. Загальна рефлексія.

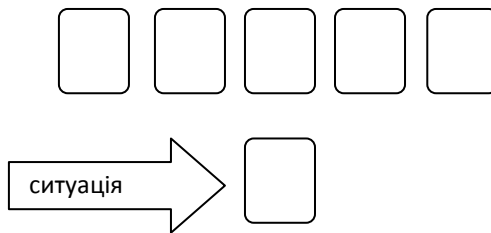
Психотехніка 3. «Мої ресурси»

Мета: розвиток навички аналізувати проблемну ситуацію, шукати власні ресурси, будувати стратегії рішень ситуації.

Етап 1. Педагог озвучує проблему, яку хоче вирішити та витягує «всліпу» з загальної колоди 1 «сюжетну карту», що символізує напружену ситуацію, яка виникла та розкриває її, рефлексуючи. Схема представлена нижче.

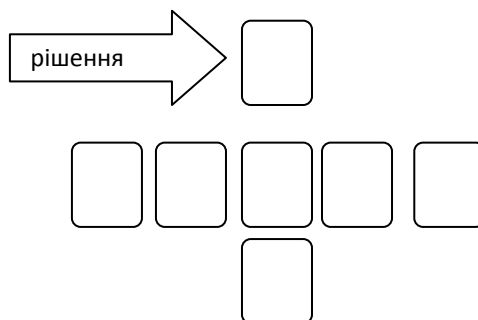

Етап 2. Педагог витягує «всліпу» з загальної колоди 5 «сюжетних карт» та розкладає їх перед собою за схемою представленою нижче.

Кожна карта – це наявні у педагога ресурси, що дозволять знайти рішення проблемної ситуації, яку він озвучив.

Етап 3. Педагог витягує «всліпу» з загальної колоди ще 1 «сюжетну карту», що символізує рішення ситуації, яку він заявив. Схема розкладу представлена нижче.

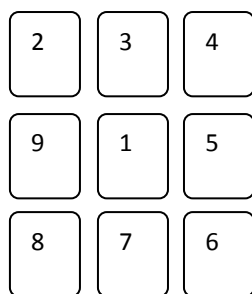
Етап 4. Загальна рефлексія. Що педагог отримав «у цьому місці і в цей час»?

Психотехніка 4. «Багатосерійний кінофільм про здоров'я»

Мета: розвиток навички активізації природних механізмів самозцілення, формування навички саморегуляції.

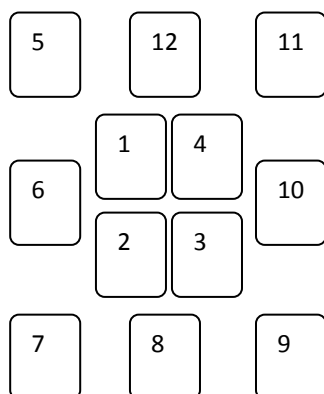
Етап 1. Педагогу пропонується пофантазувати та «стати» режисером фільму, що присвячений темі здоров'я.

Етап 2. Педагог витягує «всліпу» з загальної колоди 9 «сюжетних карт» та розкриває їх за схемою, зображеною нижче, відрефлексовує.

Інтерпретація: 1 карта дає відомості про кінорежисера-автора кінофільму; 2, 3, 4, 5, 6 карти – , що описують основний сюжет кінофільму.

Етап 2. Педагог витягує «всліпу» з загальної колоди 12 «сюжетних карт» та розкриває їх за схемою, зображеною нижче, відрефлексовує.

Інтерпретація: 1, 2, 3, 4 – карти, що описують головних героїв кінофільму; 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 12 карти – , що детально описують пригоду, в яку потрапили головні герої кінофільму.

Етап 3. Нова серія. Другий розклад карт робиться поряд з першим розкладом карт. Педагог витягує «всліпу» з загальної колоди 9 «сюжетних карт» та розкриває їх за схемою, зображеною нижче, відрефлексовує.

2	9	8
3	1	7
4	5	6

Інтерпретація: 1 карта дає відомості про героя-трікстера (провокатора), який з'являється в сюжеті кінофільму; 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 карти описують діяльність провокатора.

Етап 4. Нова серія. Третій розклад карт робиться поряд з першим та другим розкладами карт. Педагог витягує «всліпу» з загальної колоди 9 «сюжетних карт» та розкладає й розкриває їх за схемою, зображеною нижче, відрефлексовує.

2	9	8
3	1	7
4	5	6

Інтерпретація: 1 карта дає відомості про героя-переможця, який з'являється в сюжеті кінофільму; 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 – «сюжетні карти» що описують «хепіенд» кінофільму.

Етап 5. Загальна рефлексія. Що педагог отримав «у цьому місці і в цей час»?

Перспективами нашого дослідження стане розробка нових психотехнік з використанням метафоричних асоціативних зображень, що стануть у нагоді фахівцям психологічної служби, які здійснюють психологічний супровід педагогів Нової української школи.